

รายงานการวิจัยในชั้นเรียน
เรื่อง การจัดประสบการณ์การเล่นิทานเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

โดย
วิไลลักษณ์ สีธิ
รหัส ๕๗๑๕๖๑๓๒๑๐๘๒ ห้อง ๓

คณะครุศาสตร์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง ลำปาง

สารบัญ

หน้า

สารบัญ.....	ก
สารบัญตาราง.....	ค
สารบัญภาพ.....	ง
๑. บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย.....	๒
๑.๔ กรอบความคิดของการวิจัย.....	๓
๑.๕ สมมติฐานการวิจัย.....	๓
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะ.....	๓
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	๓
๒. แนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔
๒.๑ เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับนิทาน.....	๔
๒.๑.๑ ความหมายของนิทาน.....	๔
๒.๑.๒ ประเภทของนิทาน.....	๕
๒.๑.๓ หลักเกณฑ์การเลือกนิทาน.....	๖
๒.๑.๔ เทคนิคในการเล่านิทาน.....	๖
๒.๑.๕ รูปแบบการเล่านิทาน.....	๗
๒.๑.๖ คุณค่าของนิทาน.....	๘
๒.๑.๗ นิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย.....	๘
๒.๑.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน.....	๙
๒.๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย.....	๙
๒.๒.๑ ความหมายของวินัยในตนเอง.....	๙
๒.๒.๒ ความสำคัญและคุณค่าของวินัยในตนเอง.....	๑๐
๒.๒.๓ คุณลักษณะของความมีวินัยในตนเอง.....	๑๑
๒.๒.๔ ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง.....	๑๑
๒.๒.๕ การส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง.....	๑๒
๒.๒.๖ หลักการเสริมสร้างวินัยในตนเอง.....	๑๒
๒.๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง.....	๑๓
๓. วิธีดำเนินการวิจัย.....	๑๔
ระเบียบวิธีวิจัย.....	๑๔
๓.๑ ประชากร.....	๑๔
๓.๒ กลุ่มตัวอย่าง.....	๑๔
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๑๔
๓.๓.๑ การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	๑๔
๓.๓.๒ แบบแผนการทดลองและวิธีการทดลอง.....	๑๕

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

๓.๓.๓ วิธีดำเนินการทดลอง.....	๑๖
๓.๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๖
๓.๕. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๗
๔. ผลการวิจัย.....	๑๘
๔.๑ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๘
๔.๒ ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๘
๔.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๑๘
๕. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๒๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๒๒
๕.๒ อภิปรายผล.....	๒๒
๕.๓ ข้อสังเกตจากการวิจัย.....	๒๒
๕.๔ ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	๒๓

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

- ก คู่มือแผนการจัดประสบการณ์ความมีระเบียบวินัยในตนเองโดยใช้นิทานใช้นิทาน
- ข คู่มือ แบบสังเกตเพื่อวัดความมีวินัยในตนเอง
- ค ภาพประกอบการจัดกิจกรรม

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

๑	แบบแผนการทดลอง.....	๑๕
๒	กำหนดการทดลอง.....	๑๖
๓	ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก.....	๑๘
๔	ระดับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีวินัย	๑๙
๕	เปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยก่อนและหลัง.....	๒๐

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

๑. กรอบแนวคิด.....๒
๒. แผนภูมิคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองก่อนและหลัง.....๒๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานของชีวิตเพราะการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในวันข้างหน้า จะต้องได้รับการปูพื้นฐานที่ดีมาตั้งแต่ปฐมวัยช่วง ๕ ปีแรก ของชีวิตเป็นช่วงที่ได้มีการพัฒนาการในทุกด้านรวดเร็วมาก โดยเฉพาะสติปัญญา (นิตยา คชภักดี, ๒๕๓๐ : ๑๖) ซึ่งสอดคล้องกับ เพียเจต์ (Piaget) ได้กล่าวว่าพัฒนาการทางด้านสติปัญญาที่เกิดขึ้นในวัยก่อนปฐมวัยนี้ จะเป็นรากฐานให้แก่พัฒนาการทางด้านปัญญาในระดับต่อไป และในการพัฒนาประชากรประเทศควรเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย เพราะเด็กพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญาสังคม บุคลิกภาพอย่างรวดเร็ว ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงแรกมีอิทธิพลอย่างยิ่งในการพัฒนาขั้นต่อไป (ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์, ๒๕๒๒:๑๐ – ๑๘) ในสังคมที่มีการพัฒนาในทุกๆด้าน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การพัฒนาเหล่านี้ จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายๆประการเกี่ยวพันกัน แต่ปัจจัยหลักของการพัฒนาจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพนั้น จะต้องมีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านสมรรถภาพทางร่างกาย แข็งแรงและจิตใจที่ดี มีสติ มีความรู้ความสามารถ มีความอดทน ขยันขันแข็ง ไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก เผชิญปัญหาและอุปสรรคด้วยความมุ่งมั่น คุณสมบัติเหล่านี้ จำเป็นต้องถูกหล่อหลอมให้เกิดขึ้นในตัวบุคคลในรูปของคำว่า “วินัยในตนเอง” วินัยในตนเองเป็นวัฒนธรรมของสังคมที่ทุกคนต้องปฏิบัติเพราะจะทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุข ที่ทุกคนต้องปฏิบัติควรสร้างสรรค์ให้เกิดแก่เด็กในระดับปฐมวัย วินัยในตนเองนี้เป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่ทุกคนควรสร้างขึ้นสำหรับบังคับควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปในทางที่ดีงาม เด็กนั้นนับว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุดของประเทศ หากไม่ได้เตรียมพัฒนาเด็กให้เป็นทรัพยากรที่ดีแล้ว การพัฒนาประเทศอาจเป็นไปได้ไม่เต็มที่ จะเห็นได้ว่าความมีวินัยในตนเองจำเป็นต้องปลูกฝังให้กับเด็ก

การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยนั้น มีความแตกต่างจากระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เด็กปฐมวัยเป็นเด็กเล็ก มีอายุระหว่าง ๓ ถึง ๕ ปี มีข้อจำกัดในเรื่องพัฒนาการของเด็กแต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน เด็กบางคนมีพัฒนาการทางด้านร่างกายดี แต่ทางด้านสติปัญญาเด็กไม่พร้อมสำหรับการเรียนรู้ ในขณะที่เด็กบางคนพร้อมสำหรับการเรียนรู้แต่พัฒนาการทางด้านร่างกายยังด้อยกว่าเด็กคนอื่นๆ อีกทั้งเด็กยังไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น จะมีลักษณะเน้นการเล่นเพื่อการเรียนรู้จึงจะประสบความสำเร็จ เด็กปฐมวัยมักมีสมาธิสั้น สนใจเรื่องต่างๆ ได้ไม่นาน เช่น เด็กวัย ๓ ปีมีความสนใจช่วงสั้นประมาณ ๘ นาที เด็กวัย ๔ ปี สนใจประมาณ ๑๒ นาที และเด็กวัย ๕ ปีสนใจประมาณ ๑๕ นาที (กรมวิชาการ, ๒๕๔๖: ๔๖) ซึ่งครูจะต้องเข้าใจเด็กในแต่ละวัยและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับพัฒนาของเด็ก

การเล่นเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กก่อนวัยเรียน หรือเด็กที่มีอายุระหว่าง ๓-๕ ขวบ เป็นอย่างมาก เพราะการเล่นเป็นเรื่องของความบันเทิง ฟังแล้วเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้รู้เรื่องราวต่างๆ ที่แปลกใหม่ ได้ข้อคิดและคติเตือนใจ ตอบสนองความต้องการของเด็กไม่ว่าจะเป็นความอยากรู้ อยากเห็น การยอมรับ ส่งเสริมความคิดความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก เด็กที่ฟังนิทานประเภทใดแล้ว เด็กสามารถเลียนแบบตัวอย่างในนิทานตามที่คุณเขียนนิทานจะชักจูงหรือกระตุ้นให้ไปทำตามแนวคิดนั้นๆ เช่นตัวแบบในนิทาน เป็นคนขยัน มุมานะ เด็กก็จะแสดงออกด้วยการกระทำ การพูด การเล่น ในลักษณะเดียวกันกับนิทานที่ได้ฟัง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, ๒๕๔๒: ๑๐-๑๙) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ตัวแบบของแบนดูรา (ธีรบุษ แสนหาญ, ๒๕๕๐: ๖๔; อ้างอิงมาจาก

Bandura, ๑๙๗๗:๓-๓๗) ที่กล่าวว่า การเลียนแบบมีบทบาทสำคัญมากในวัยเด็ก การเลียนแบบเป็นการวางรากฐานของบุคลิกภาพ และแบบแผนแห่งพฤติกรรมซึ่งจะมีการพัฒนาต่อไป เด็กๆ จะเริ่มเลียนแบบตั้งแต่ในวัยทารก โดยทำตามตัวแบบที่เด็กได้พบเห็นซ้ำๆ อาจเป็นการเลียนแบบตัวเอง หรือบุคคลอื่นๆ การเลียนแบบนั้นเกิดขึ้นต่อไปทุกๆ ระยะของพัฒนาการ และจะเป็นไปตามโครงสร้างของประสบการณ์ที่มีอยู่ ซึ่งจะเป็นเครื่องวางแนวทางแห่งการกระทำ และตัดสินใจว่าพฤติกรรมใดของบุคคลใดที่ควรเลียนแบบ

ฉะนั้นการเล่นิทานจึงเป็นทางหนึ่งที่จะช่วยสร้างคุณธรรม จริยธรรมสำหรับเด็ก เพราะนิทานเป็นเรื่องของจินตนาการ ที่ให้ความบันเทิง เต็มเปี่ยมไปด้วยความสนุกสนาน โลกของเด็กเป็นโลกสดใส ด้วยวัยที่มีจินตนาการ นิทานจะสร้างจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในทางที่ดีงามและถูกต้อง ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๔๖: ๖๓-๖๕)

การจัดประสบการณ์โดยการใช้นิทาน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาด้านวินัยของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการปรับตัวสู่การเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้โลกภายนอก ถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการพัฒนาในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา คุณธรรมจริยธรรม และความมีวินัยควบคู่กันไป จะเป็นการวางรากฐานการเรียนรู้และชีวิตที่ดีงามของเด็กต่อไปในอนาคต การเล่นิทานเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ซึ่งจะช่วยพัฒนาสมองและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมด้านวินัยในตนเอง ของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง เพื่อส่งเสริมความมีวินัยแก่เด็ก ให้เป็นบุคคลที่มีวินัยและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความก้าวหน้าการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยการจัดประสบการณ์การเล่นิทาน

ขอบเขตของการวิจัย

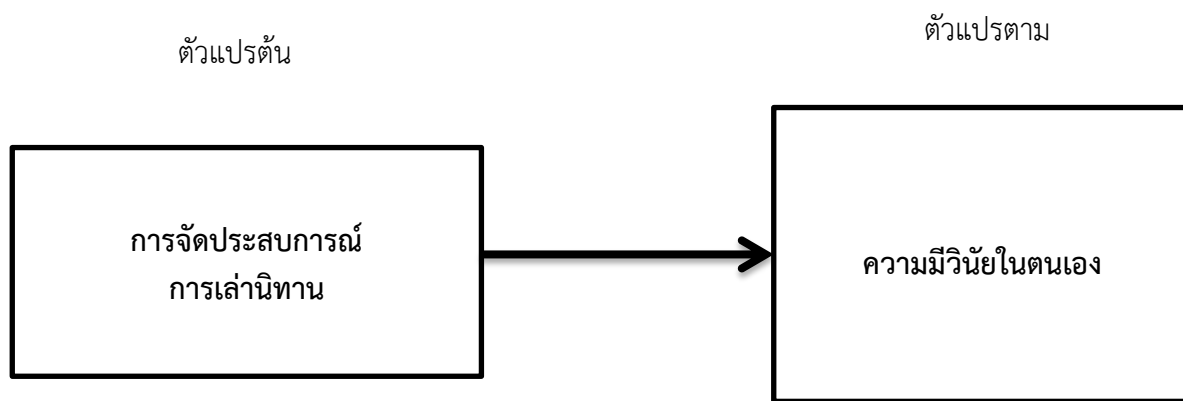
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ ๒ – ๓ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗ คน

ตัวแปรที่ศึกษา

๑. ตัวแปรต้น การจัดประสบการณ์การเล่นิทาน
๒. ตัวแปรตาม วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ ๑ กรอบแนวคิด

สมมติฐานการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ก่อน หลัง การจัดกิจกรรมมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ ๒ – ๓ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแฮ้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐
๒. **วินัยในตนเอง** หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกอย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นตามกฎกติกาและข้อตกลง ในการทำกิจกรรม การเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย และการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง
๓. **การจัดประสบการณ์การเรียนรู้** หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้นิทาน จำนวน ๒ เรื่อง ได้แก่ วินัยเด็กดีและวินัยในตนเอง ดังมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ๓ ขั้นตอนดังนี้
 - ๓.๑ ขั้นนำ เป็นขั้นที่ครูนำเด็กเข้าสู่กิจกรรมโดยการร้องเพลงและทำท่าทางประกอบเพลงเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมขั้นต่อไป
 - ๓.๒ ขั้นดำเนินกิจกรรม เป็นขั้นที่ครูทำข้อตกลง กฎกติกาในการฟังนิทาน และเล่านิทานให้เด็กฟังโดยใช้นิทาน จากนั้นสนทนาซักถามเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน
 - ๓.๓ ขั้นสรุป เป็นขั้นที่ครูและเด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแฮ้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง มีวินัยในตนเองเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยต้องทำการทบทวนวรรณกรรม จากเอกสารและผลงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

๑. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

- ๑.๑ ความหมายของนิทาน
- ๑.๒ ประเภทของนิทาน
- ๑.๓ หลักเกณฑ์การเลือกนิทาน
- ๑.๔ เทคนิคในการเล่านิทาน
- ๑.๕ รูปแบบการเล่านิทาน
- ๑.๖ คุณค่าของนิทาน
- ๑.๗ นิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย
- ๑.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

๒. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

- ๒.๑ ความหมายของวินัยในตนเอง
- ๒.๒ ความสำคัญและคุณค่าของวินัยในตนเอง
- ๒.๓ คุณลักษณะของความมีวินัยในตนเอง
- ๒.๔ ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเอง
- ๒.๕ การส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง
- ๒.๖ หลักการเสริมสร้างวินัยในตนเอง
- ๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

๑. เอกสารและงานที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

๑.๑ ความหมายของนิทาน

นิทานมีผู้ให้ความหมายของคำวนิทานไว้แตกต่างกันดังนี้

๑. นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบเนื่องต่อกันมาเป็นทอดๆ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน อาจเป็นเรื่องที่อิงความจริงหรือมีการเล่าเสริมต่อให้สนุกสนาน ตื่นเต้น ลึกซึ้ง หรือเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เล่าเอง (วลัย ขวลิตรารัง ๒๕๑๕ : ๒๒ – ๒๖ ราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๒๕ : ๔๔๑)

๒. นิทานเป็นเรื่องราวที่ผู้แต่งขึ้นเพื่อความสุข ซึ่งเนื้อเรื่องในนิทาน เป็นเรื่องเหลือเชื่อ หรือเป็นเรื่องราวที่แสดงอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ และอาจสอดแทรกคติเตือนใจหรือแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตด้วย (รัชณี ศรีไพรวรรณ ๒๕๑๖ : ๓๗ – ๔๑)

๓. นิทานเป็นเรื่องที่บันทึกความเป็นมาของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งของเป็นประสบการณ์ของชีวิตเป็นการตอบข้อสงสัย เป็นเครื่องกระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาไปสู่ทิศทางที่พึงปรารถนา เป็นการระบายความรู้สึกนึกคิดความเศร้า โศกเสียใจ ดีใจ เพื่อฝัน เป็นเรื่องที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกัน และกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับสัตว์และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม (สมบูรณ์ คิงฆมานันท์ ๒๕๒๒ : ๓๑ – ๓๘)

จากความหมายดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่านิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าต่อกันมา หรือแต่งขึ้นใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่ออบรมสั่งสอน และเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

๑.๒ ประเภทของนิทาน

นิทานแบ่งเป็นหลายประเภทโดยใช้เกณฑ์การแบ่งที่แตกต่างกันออกไป เช่นคูเบอร์ (Cuber ๑๙๖๐ : ๒๘๒ - ๒๘๕) ได้แบ่งนิทานออกเป็น ๕ รูปแบบ คือ

- ๑.ตำนานเป็นเรื่องที่อธิบายชีวิต ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และสรรพสิ่งต่างๆที่ไม่มีอยู่ในโลก
- ๒.นิทานคติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับสัตว์ จบลงด้วยคติสอนใจในการดำรงชีวิตแก่คน
- ๓.นิทานท้องถิ่น เป็นนิทานสอนใจเช่นเดียวกับนิทานคติ แต่ให้ความรู้ว่าเป็นเรื่องจริงมากกว่า นิทานท้องถิ่นเป็นเรื่องที่มีทั้งเค้าเรื่องจริง และเรื่องที่เกินความจริงผสมอยู่
- ๔.นิทานปรัมปราเป็นเรื่องราวที่กล่าวถึงดินแดนมหัศจรรย์ และเรื่องราวของการ ใช้กนิหารต่างๆ ใช้เล่าเพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- ๕.รูปแบบอื่นๆ เช่นเพลงชาวบ้านสุภาภิตคำพังเพย ปริศนา มุขตลก กลอนชาวบ้าน กลอนและบทเพลงสำหรับเด็ก

กึ่งแก้ว อรรถการ (๒๕๑๓ : ๔๔๔) ได้แบ่งรูปแบบนิทานตามเนื้อหาโวหารและโครงสร้างออกเป็น ๖ ชนิด คือ

๑. นิทานไม่รู้จบ เป็นนิทานที่มีการเล่าซ้ำเป็นช่วงๆ จะเปลี่ยนเฉพาะคำบางคำ เท่านั้น
 ๒. นิทานเรื่องสัตว์เป็นเนื้อเรื่องที่มีสัตว์เป็นละคร
 ๓. นิทานคดีมีเนื้อหาเชิงสอนใจ โครงสร้างของเรื่องเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม
 ๔. มุขตลก เป็นเรื่องสั้นที่ตลกขบขัน แสดงถึงความโง่ หรือปัญญาโง่ของตัวละคร
 ๕. เรื่องไม้ เป็นเรื่องเหลือเชื่อ ไม่สมเหตุสมผล
 ๖. นิทานทรงเครื่อง เนื้อหาเกี่ยวกับบุคคล เหตุการณ์และบรรยากาศที่วิจิตรพิสดาร
- นอกจากนี้ วรรณิ ศิริสุนทร (๒๕๓๒ : ๑๓ - ๑๙) ยังได้แบ่งนิทานสำหรับเด็ก ออกเป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. นิทานพื้นบ้าน (Folk Tales) เป็นเรื่องที่เล่าสืบทอดกันมาเป็นเวลานานแบ่งออกเป็น
 - ๑.๑ นิทานเกี่ยวกับสัตว์พูดได้ (Talking – Beast Tales)
 - ๑.๒ นิทานไม่รู้จบ (Cumulative Tales)
 - ๑.๓ นิทานตลกขบขัน (The Drolls or Humorous Tales)
 - ๑.๔ นิทานอธิบายเหตุ (Pourquoi Stories or Tales That Tell Why) มีเนื้อเรื่องที่อธิบายหรือตอบคำถามของเด็กๆ ว่า “ทำไม...” เช่น ทำไมกระต่ายจึงหางสั้น ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม
 - ๑.๕ เทพนิยาย (fairy Tales) ตัวละครจะมีอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์หรือเป็นผู้วิเศษสามารถทำสิ่งที่มนุษย์ทั่วไปทำไม่ได้
๒. นิทานสอนคดี (Fables) เป็นเรื่องสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคน และสัตว์มีโครงเรื่องง่ายๆ ใช้บทเรียนที่สอนใจ เช่น นิทานอีสป (Aesop’ Fables) นิทานประเภทนี้จะรวมนิทานเทียบสุภาภิตและนิทานชาดกไว้ด้วย
๓. เทพปกรณัม (Myth) เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึง เหตุการณ์ และเรื่องราวในบรรพกาลเกี่ยวกับพื้นโลก ท้องฟ้าและพฤติกรรมของมนุษย์มีเทพเจ้าเป็นผู้ควบคุมปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ
๔. มหาภาพและนิทานวีรบุรุษ (Epic and Hero Tales) คล้ายกับเทพปกรณัมต่างกันแต่ว่าตัวละครของนิทานประเภทนี้เป็นมนุษย์ ไม่ใช่เทพเจ้า มีการกระทำที่กล้าหาญ ฝ่าฝืนอุปสรรคและประสบผลสำเร็จในที่สุด
- ๕.หนังสือภาพที่เป็นเรื่องอ่านเล่นสมัยใหม่สำหรับเด็กที่มีตัวเองเป็นสัตว์ (Animal Stories)

๑.๓ หลักเกณฑ์การเลือกนิทาน

นิทานมีมากมายหลายประเภท การนำนิทานมาเล่าให้เด็กฟังจึงต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัยความสนใจและพัฒนาการของเด็ก ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (๒๕๒๑: ๘๑) และวรรณิ ศิริสุนทร (๒๕๓๒ : ๒๓ – ๓๐) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์การเลือกนิทาน ดังนี้

เป็นเรื่องง่ายๆ แต่มีความสมบูรณ์ในตัว เน้นเหตุการณ์อย่างเดียวให้เด็กพอคาดคะเนเรื่องได้บ้าง อาจสอดแทรกเกล็ดที่ชวนให้เด็กสงสัยว่า อะไรจะเกิดขึ้นเพื่อทำให้เรื่องมีรสชาติน่าตื่นเต้น

มีบทสนทนาหลายๆ เพราะเด็กส่วนมากยังไม่สามารถฟังเรื่องที่เป็นความเรียงได้ดีพอมีการกล่าวซ้ำสัมผัสและถ้อยคำที่เด็กจดจำได้ง่าย และรวดเร็ว และการใช้ภาษาสละสลวยซึ่งได้เลือกสรรแล้วว่าเหมาะสมกับวัยของเด็ก

๑.ควรเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในครอบครัว และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเด็ก หรือเป็นเรื่องที่เด็กจินตนาการตามได้และมีเนื้อเรื่องเข้าใจก่อให้เกิดความตื่นเต้นมีการผูกเรื่องแนบเนียน

๒.เนื้อเรื่องถึงจุดสุดยอดง่าย และน่าพึงพอใจ เมื่อเล่าจบเด็กควรมีความสุข

๓.ควรมีตัวละครที่เด็กจะสมมติตัวแทนได้ ไม่ควรเลือกรื่องที่มีตัวละครหลายตัว เพราะจะทำให้เด็กสับสนและนิทานที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับสัตว์

๔.นิทานที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ในเรื่อง ควรมีคำปริยาที่ตอบคำถามว่า ใครทำอะไรมากที่สุดเพราะเด็กอยากรู้ว่า เมื่อเกิดเรื่องเช่นนี้และจะเป็นอย่างไร ต่อไปตัวสำคัญของเรื่อง คือพระเอกและผู้ร้าย ทำอะไรบ้าง ทำแล้วเป็นอย่างไร

๕. เป็นเรื่องที่แสดงปฏิกิริยาไหวพริบของตัวละคร แสดงให้เห็นถึงสติปัญญาอันเฉียบแหลม

๑.๔ เทคนิคในการเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นกิจกรรมที่สำคัญ และจำเป็นของการสอนเด็กซึ่งครูแต่ละคนก็จะมีเทคนิคในการเล่านิทานที่ต่างกันไป วรรณิ ศิริสุนทร (๒๕๓๒ : ๔๔ – ๕๕) ได้เสนอแนะเทคนิคการเล่านิทานสำหรับครูผู้สอนเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

๑. การปรับเสียงให้ดี มีความชัดเจน มีการเน้นเสียงให้รับคำที่เปล่งออกมาและใช้เสียงสูงต่ำได้อย่างมีความหมาย

๑. การทรงตัวที่ดีโดยการนั่งในท่าที่สบายแต่ให้หลังตรง

๒. การเลือกใช้คำพูด เพื่อกระตุ้นและเร้าความสนใจของผู้ฟัง

๓. การใช้ภาษาถิ่นควรใช้เมื่อจำเป็นและต้องใช้อย่างระมัดระวัง

๔. การใช้ท่าทางประกอบควรเป็นไปตามธรรมชาติ

๕. เลือกหนังสือนิทานที่มีภาพประกอบ

๖. มองสบตาผู้ฟังทุกคน

๗. ถ้ามีการขัดจังหวะในขณะที่เล่านิทานผู้เล่าต้องยอมรับการขัดจังหวะอย่างอดทนและดำเนินการเล่านิทานต่อไป เมื่อเด็กพร้อมที่จะฟัง

๘. ในขณะที่เล่านิทานควรสังเกตผู้ฟังว่ามีความพึงพอใจหรือไม่ เพื่อเป็นการทดสอบผู้ฟัง

๙. สำนวข้อดีและข้อบกพร่องของตัวเอง โดยดูตัวเองในกระจกเงา หรืออัดเสียงลงเครื่องบันทึกเทป

๑๐. ศึกษาหาความรู้และฝึกฝนตนเองเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเล่านิทาน

ฉัตรวรรณ ตันนะรัตน์ (๒๕๒๙ : ๒๓๕ – ๒๔๓) ได้เสนอหลักการเล่านิทานที่น่าสนใจไว้ดังนี้

๑๑.๑ การวางจุดมุ่งหมายของการเล่านิทานไว้อย่างแน่นอน

๑๑.๒ ศึกษาภูมิหลังของเด็กก่อนลงมือเล่า

๑๑.๓. ผูกเค้าโครงเรื่องอย่างรัดกุม

- ๑๑.๓.๑ เรื่องที่จะเล่ามีชื่อเรื่องเข้าใจ เนื้อหาน่าสนใจ
- ๑๑.๓.๒ มีสาระแนวคิดเหมาะกับเด็ก
- ๑๑.๓.๓ เป็นเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ มีใจความสำคัญเพียงเรื่องเดียว
- ๑๑.๓.๔ มีลักษณะเหมาะสมกับวัยของเด็กผู้ฟัง
- ๑๑.๓.๕ มีข้อคิดเตือนใจ

๔. ใช้ภาษาเล่าเรื่องโดยเฉพาะซึ่งมีความไพเราะแตกต่างกับภาษาพูดและภาษาเขียนแต่นำภาษาเร้าอารมณ์เป็นสำคัญ

- ๔.๑ เป็นภาษาเข้าใจ
- ๔.๒ เป็นภาษาง่าย
- ๔.๓ เป็นภาษาไทยพื้นๆ ไม่หยาบโหล่น
- ๔.๔ เป็นภาษาที่คงไว้ซึ่งแบบแผนทางจริยธรรม

๕. ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องให้สนุกสนาน

- ๕.๑ ขึ้นต้นเรื่องด้วยลีลาจูงใจ (Motive Style)
- ๕.๒ ความยาวของเรื่องไม่เกินช่วงความสนใจของเด็ก
- ๕.๓ ดำเนินเรื่องต่อไปตามเค้าโครงที่กำหนด
- ๕.๔ ใช้คำพูดที่เร้าความสนใจและบุคลิกภาพชวนมอง
- ๕.๕ มีอุปกรณ์ประกอบ เช่น ภาพ ดนตรี เสียงเพลง
- ๕.๖ อาจจัดให้มีการแสดงละคร บทบาทสมมติ

๖. ปลุกฝังมโนทัศน์ในทางคุณธรรม คติชีวิต แนวประพฤติปฏิบัติโดยคาดหวังว่าจะได้เกิดพัฒนาการในชีวิตของเด็กเป็นสำคัญ

๗. นำไปสู่กิจกรรมการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษา เช่น

- ๗.๑ เขียนภาษาตามเรื่อง
- ๗.๒ อภิปราย
- ๗.๓ รายงาน

๘. การประเมินผลการเล่านิทาน ทำได้หลายกรณี เช่น

- ๘.๑ ประเมินจากพฤติกรรมในการร่วมกิจกรรม
- ๘.๒ ประเมินได้จากการอภิปรายและรายงาน
- ๘.๓ ประเมินโดยแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์ง่ายๆ

การเล่านิทานจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่นั้น นอกจากจะมีเนื้อหาที่เร้าความสนใจแล้วการใช้เทคนิคในการเล่านิทานก็เป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้นิทานนั้นสนุกสนาน และดึงดูดความสนใจของผู้ฟังได้มากขึ้น ดังนั้นในการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครูจึงควรศึกษาเทคนิคต่างๆ ให้เข้าใจ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับเด็กให้มากที่สุด

๑.๕ รูปแบบการเล่านิทาน

การเล่านิทานที่จะช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ สนุกสนาน เพลิดเพลินและส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กนั้น ครูต้องมีวิธีการเล่าที่น่าสนใจ และใช้เทคนิคใหม่ๆ อยู่เสมอ ณวิวรรณ์ กิณาวงศ์ (๒๕๒๖ : ๑๓๑ - ๑๓๒) และ วิไล เวียงวีระ (๒๕๒๖ : ๗๐ - ๗๑) ได้เสนอแนะรูปแบบการเล่านิทานไว้ดังนี้

- ๑. การอ่านจากหนังสือนิทาน
- ๒. การเล่าโดยใส่หน้ากากหรือหุ่นสวมหัว
- ๓. การแสดงบทบาทสมมติ

๔. การเล่าโดยใช้เสียงเพลงหรือเสียงดนตรีประกอบ

๕. การเล่าโดยใช้เทปนิทาน

๖. การเล่าโดยฉายสไลด์ประกอบ

๗. การเล่าโดยใช้มือประกอบ ใช้สำหรับเล่านิทานเรื่องสั้นๆ หรือกลอนสั้นๆ

๘. การเล่านิทานประกอบภาพบนแผ่นป้ายสำลี

๙. การเล่านิทานประกอบหุ่นชนิดต่างๆ เช่น หุ่นนิ้วมือ หุ่นเชิด หุ่นชัก ฯลฯ

นอกจากนี้ เรา ทองสวัสดิ์ (๒๕๑๖ : ๔) ได้เสนอแนะการเล่านิทานรูปแบบอื่นๆ อีก

คือ การเล่านิทานประกอบการวาดภาพ โดยในขณะที่เล่านิทาน ผู้เล่าจะวาดภาพประกอบไปพร้อมๆ กันซึ่งจะช่วยให้นิทานสนุกสนาน และน่าสนใจมากขึ้น เพราะนอกจาก เสียงที่ได้ยินแล้วเด็กยังได้เห็นลีลาการเคลื่อนไหวของลายเส้น ซึ่งประกอบเป็นภาพที่ดูคล้ายมีชีวิต และสามารถเคลื่อนไหวได้ ทำให้เด็กเกิดจินตนาการ มีใจจดจ่ออยู่กับเรื่องราวที่เล่าโดยตลอด การที่จะตัดสินใจควรใช้รูปแบบใดในการเล่านิทาน จึงขึ้นอยู่กับตัวครูเป็นสำคัญที่จะเป็นผู้ตัดสินใจโดยพิจารณาเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาในนิทาน สถานการณ์ในขณะนั้น และความพร้อมของครู แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าครูได้ใช้หลายๆ รูปแบบก็จะช่วยให้เด็กสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าการเล่าโดยไม่ใช้สื่อประกอบ หรือใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเพียงอย่างเดียว

๑.๖ คุณค่าของนิทาน

นิทานช่วยพัฒนาการขั้นพื้นฐานของเด็ก นิทานช่วยกระตุ้นประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น หู ตา รวมทั้งสมอง นิทานช่วยสร้างสมาธิความจำดีและปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน ถือเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ของเด็กได้อย่างเพลิดเพลิน การเล่านิทานจะช่วยให้เด็กเกิดทักษะการฟัง การพูด กล้าแสดงออก ปลูกฝังความประพฤติและค่านิยมในสังคม และเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนช่วยปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ในขณะการอ่านนิทานให้ลูกฟังหากให้ลูกนั่งตัก ลูกจะได้รับความอบอุ่นจากสัมผัส และสร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่ลูก

๑.๗ นิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย

ความสำคัญของนิทานสำหรับเด็กปฐมวัยขึ้นอยู่กับความสนใจ การรับรู้ และความสามารถตามวัยดังต่อไปนี้

เด็กอายุ ๐ - ๑ ปี ควรเป็นหนังสือภาพเหมือนรูปสัตว์ ผัก ผลไม้ สิ่งของในชีวิตประจำวัน และเขียนเหมือนภาพของจริง มีสีสวยงาม ขนาดใหญ่ชัดเจนเป็นภาพเดี่ยวๆ ที่มีชีวิตชีวา ไม่ควรมีภาพหลังหรือส่วนประกอบภาพที่รกรุงรัง รูปเล่มอาจทำด้วยผ้าหรือพลาสติก หนาแน่นให้เด็กหยิบเล่นได้

เด็กอายุ ๒ - ๓ ปี ควรเป็นหนังสือนิทานภาพที่เด็กสนใจ ไม่ควรบังคับเด็กดูแต่หนังสือที่พ่อแม่ต้องการให้อ่าน หนังสือที่เหมาะสม ควรเป็นภาพเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน สัตว์ สิ่งของ เด็กเล่นในช่วงนี้ มีประสาทสัมผัสทางหูดีมาก หากมีประสบการณ์ด้านภาษา และเสียงที่ดีในวัยนี้ เด็กจะสามารถพัฒนาศักยภาพด้านภาษาและดนตรีได้ดี หากเด็กมีประสบการณ์ที่ดีในช่วงเวลานี้ จะเป็นพื้นฐานในการสร้างนิสัยรักการอ่าน ของเด็กในอนาคต

เด็กอายุ ๔ - ๕ ปี ควรเป็นนิทานที่เป็นเรื่องที่ยาวขึ้น แต่เข้าใจง่าย ส่งเสริมจินตนาการ และอิงความจริงอยู่บ้าง เนื้อเรื่องสนุกสนานน่าติดตาม มีภาพประกอบที่มีสีสัน สดใสสวยงาม มีตัวอักษรบรรยายเนื้อเรื่องไม่มากเกินไป และมีขนาดใหญ่พอสมควรใช้ภาษาง่ายๆ เด็กวัยนี้มีจินตนาการสร้างสรรค์อยากรู้ อยากเห็นสิ่งรอบตัวเกี่ยวกับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมว่าสิ่งนี้มาจากไหนทำไมจึงเป็นเช่นนั้นเช่นนี้ เริ่มเข้าใจความแตกต่างระหว่างความจริงกับเรื่องสมมุติ หนังสือประกอบ จะเป็นการสร้างจินตนาการสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้จากการอ่านหนังสือ

๑.๘ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน งานวิจัยในประเทศ

ศิริรัตน์ คอยเกษม (๒๕๕๘: บทคัดย่อ) การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยใช้สื่อวีดิทัศน์กับการเล่านิทานแบบปกติที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยโรงเรียนนิคมทับทวงสงเคราะห์จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยโรงเรียนนิคมทับทวงสงเคราะห์ ๒ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานแบบปกติ มีความสามารถในการจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีความสามารถในการจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ และ เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานแบบปกติ กับการเล่านิทานโดยใช้สื่อวีดิทัศน์มีความสามารถในการจับใจความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานแบบปกติ มีความสามารถในการจับใจความสูงกว่า

สุวรรณา กิจติยา (๒๕๕๗: บทคัดย่อ) ผลการจัดประสบการณ์การเล่านิทานที่มีผลต่อความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย เพื่อศึกษาจำนวนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานที่มีต่อความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยร้อยละ ๘๐ ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน มีความสามารถทางภาษาด้านการฟังและการพูดผ่านเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ ของคะแนนเต็ม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่านิทานมีความสามารถทางภาษาด้านการฟัง และการพูด หลังได้รับการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

พัฒน์นรี จันทราภิรมย์ (๒๕๕๙:บทคัดย่อ) การศึกษาผลของการใช้สื่อนิทานเพื่อพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสื่อการเล่านิทาน ๓ รูปแบบ คือ สื่อการเล่านิทานจากภาพแผ่นเดียว สื่อการเล่านิทานจากหุ่นกระดาษ สื่อการเล่านิทานจากผ้าสักหลาด นำผลนำมาพัฒนาสื่อการเล่านิทาน และนำมาใช้ในส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือเด็กชาย-หญิงอายุระหว่าง ๕ - ๖ ปี ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาสื่อการเล่านิทานสำหรับเด็กปฐมวัย คือ สื่อการเล่านิทานจากภาพแผ่นเดียว สื่อการเล่านิทานจากหุ่นกระดาษ นิทานจากผ้าสักหลาด มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย รวม ๔ ด้าน คือ ด้านความคิดริเริ่ม ด้านความคิดคล่องแคล่ว ด้านความคิดยืดหยุ่น และด้านความคิดละเอียดลออ ที่มีความแตกต่างกัน ($P < 0.05$)

๒. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

ในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเองจะไดกล่าวถึงรายละเอียดในดาน ต่าง ๆ ดังนี้

๒.๑ ความหมายของวินัยในตนเอง

สมชาย สิงห์พันธุ์ (๒๕๒๗ : ๙) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของ บุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง โดยเกิดจากการสำนึกขึ้นมา ซึ่งแสดง ออกเป็นพฤติกรรมอดใคร่ใดในสถานการณ์ต่างๆ มีการเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อจุดมุ่ง หมายถึงยิ่งใหญ่ในอนาคต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (๒๕๓๒ : ๗๕๙) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า หมายถึง การที่บุคคลสามารถบังคับควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา ใจ ให้ประพฤติปฏิบัติใดเหมาะสม สมกับสถานการณ์ เวลา และเป็นไปตามเงื่อนไข กฎเกณฑ์ กติกา หรือข้อตกลงหรือสังคม กำหนดไว้ด้วยความเต็มใจ และจริงใจโดยไม่มีการลงโทษหรือควบคุม

แรมสมร อยู่สภาพ (๒๕๓๕ : ๔๗) กล่าวว่า วินัยในตนเองหมายถึง ความสามารถในการควบคุมตนเองให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคมหรือการบังคับ ให้ตนเองทำในสิ่งที่ควรทำด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยการบังคับหรือแรงจูงใจจากภายนอก

วนิดา เสวกตรุณทร (๒๕๓๗ : ๗๒) ให้ความหมายว่าวินัยในตนเองหมายถึง การบังคับ ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลโดยอำนาจภายในบุคคลนั่นเอง อันเป็นอำนาจซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ หรือยอมรับในคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่ง

กรมวิชาการ (๒๕๓๗ : ๑๐) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดง ออกด้วยการตัดสินใจ และเลือกกระทำตามข้อตกลงโดยสมัครใจ เพื่อแก้ปัญหาของตนและส่วนรวม เพื่อประโยชน์ในการอยู่ร่วมกัน

ภรณ์ คุรุรัตน์ (๒๕๓๗ : ๘) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่าเป็นความสามารถในการใช้ความคิด ความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนรู้เพื่อควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่มุ่งหวัง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (๒๕๔๒ : ๖๐) ให้ความหมายวินัยในตนเองหมายถึง การกระทำที่แสดงออกถึงความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมตนเองให้เป็นไปในทางที่ถูกต้ออย่างมีเหตุผล

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า วินัยในตนเองหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการใช้ความคิดที่ได้จากการเรียนรู้ ควบคุมตนเองให้ประพฤติตนได้อย่างเหมาะสมกับ สถานการณ์เป็นการกระทำโดยสมัครใจไม่มีการบังคับ เกิดจากการตระหนักในคุณค่าของการปฏิบัติ

๒.๒ ความสำคัญและคุณค่าของวินัยในตนเอง

วินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญทางบุคลิกภาพของเด็ก ทั้งนี้ผู้ที่มีวินัยในตนเองจะ เป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะ สนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และเมื่อใดก็ตามที่เด็กได้พัฒนาลักษณะดังกล่าวแล้ว เด็กก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะที่สังคมยอมรับทั้งต่อหน้าและลับหลัง ผู้ใหญ่ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๓๒ : ๗๕๙) และวินัยในตนเองตนเองเป็นหัวใจของการแสดงออกซึ่งคุณธรรม เนื่องจากสามารถควบคุมตนเองได้ สามารถทำความดีด้วยตนเองและความกังวลเมื่อกระทำการสิ่งที่ไม่ถูกต้องซึ่งจะช่วย ยับยั้งและป้องกันไม่ให้เกิดการทำความผิด (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, ๒๕๒๓ : ๓) ดังนั้นคนที่มีวินัยในตนเองจึงเป็นตัวจักรสำคัญที่จะช่วยให้สังคมหรือประเทศของเราเจริญรุ่งเรืองได้เพราะคนที่ มีระเบียบวินัยในตนเองเหล่านี้เมื่ออยู่ที่ใดก็จะทำให้สังคมนั้นๆ มีระเบียบแบบแผนพัฒนาไปใน ทางที่ประเทศชาติต้องการได้อาจจะกล่าวได้ว่าคนที่ระเบียบวินัยในตนเอง คือคนที่มีคุณภาพที่ดี (ทศนา แหมมณี, ๒๕๓๕ : ๔๘)

นอกจากนี้กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๗ : ๑๐) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ วินัยในตนเองว่า เป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบ การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การรอคอย การแก้ปัญหาของส่วนรวม สามารถควบคุมตนเองให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง โดยใช้หลักการของเหตุผลโดยไม่ต้องให้ผู้ใดมาคอยควบคุมบังคับ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของบุคคลและส่วนรวม จึงควรส่งเสริมวินัยในตนเอง และการส่งเสริมวินัยในตนเองจะช่วยให้มีความสามารถดังต่อไปนี้

๑. ด้านสติปัญญาช่วยให้รู้จักคิดใช้เหตุผล ตัดสินใจ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒. ด้านสังคมอารมณ์และจิตใจช่วยให้กล้าคิดกล้าแสดงออกมีความรับผิดชอบเคารพสิทธิของผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อ รู้จักการแบ่งปัน รู้จักการรอคอย

๒.๓ คุณลักษณะของความมีวินัยในตนเอง

วิวาห์วัน มูลสถาน (๒๕๒๓ : ๒๓) ได้สรุปว่า บุคคลที่มีวินัยในตนเองควรมีลักษณะและพฤติกรรมประกอบไปด้วย มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ มีความตั้งใจจริงมีลักษณะความเป็นผู้นำมีเหตุผลการตัดสินใจผู้อื่น ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม มีความอดทนมีความเชื่อมั่นอำนาจภายในตนและมีลักษณะมุ่งอนาคต วไลพร จันทรศิริ (๒๕๓๐ : ๑๒ - ๑๔) ได้สรุปคุณลักษณะความมีวินัยในตนเองสอดคล้องกับ ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (๒๕๒๕ : ๕) และสุภาพร จันทรศิริโยธิน (๒๕๒๖ : ๖) ไว้ดังนี้คือมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบ เคารพในสิทธิของผู้อื่น มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม มีลักษณะมุ่งอนาคต มีความเป็นผู้นำ มีความตรงต่อเวลารู้จักกาลเทศะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความอดทน ขยันหมั่นเพียร รู้จักเสียสละ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและยอมรับการกระทำของตนเอง

๒.๔ ทฤษฎีพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความมีวินัยในตนเองวินัยในตนเองมีลักษณะของการแสดงออกทาง

จริยธรรม และคุณธรรมของบุคคลมากกว่าและสำคัญกว่าลักษณะของความรู้ที่รู้ซ้ำ และความสามารถ กระทำดี กระทำชั่วด้วยฉะนั้น จึงควรให้ความสนใจเกี่ยวกับที่มา และการเจริญเติบโตทางจิต และลักษณะการมีวินัยในตนเอง นักจิตวิทยาพัฒนาการได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องนี้มานานแล้ว และมีความเห็นว่าความมีวินัยในตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเองหรือความสามารถควบคุมตนเองอย่างถูกต้องเป็นหลักชัยของการพัฒนาทางจิตของบุคคลได้ด้วย(โสภาพร แก่นเพชร ๒๕๓๐ : ๒๐ - ๓๐)

ทฤษฎีการเกิดวินัยแห่งตนของ เมอว์เรอร์ (Mowrer) ดวงเดือน พันธุมนาวัน (๒๕๒๓ : ๖ -๙) ได้สรุปทฤษฎีจิตวิทยาเชื่อว่า จะต้องมีความพื้นฐานมาตั้งแต่ระยะแรกเกิดจนกระทั่งเติบโตขึ้นมา จุดเริ่มต้นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างทารกกับมารดา หรือผู้เลี้ยงดูอันจะนำไปสู่ความสามารถควบคุมตนเอง เมื่อโตขึ้นทารก และเด็กจะต้องเรียนรู้จากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการเรียนรู้นี้จะเกิดในสภาพอันเหมาะสมเท่านั้น

การเรียนรู้ของทารกและเด็กนี้จะเกิดขึ้นหลายระดับและขั้นตอนดังต่อไปนี้

จุดเริ่มต้นอยู่ที่การที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการที่จะรู้สึกสบาย พอใจและมีความสุข ความสุขนี้จะรุนแรงมาก และติดตรึงอยู่ในสำนึกของทารกไปจนเติบโตขึ้น ขั้นต่อมาคือในขณะที่ทารกได้รับการบำบัดความต้องการจนรู้สึกพอใจและมีความสุขต่อการรับรู้ของเด็กขั้นต่อมาคือความสุข ความพอใจของเด็ก ที่เกิดจากการได้รับการบำบัดความต้องการต่างๆ

การปรากฏตัวของมารดาทำให้เกิดความสุขความพอใจ การมีความรักและความพอใจในตัวของมารดานั้น จะต้องเกิดด้วยการเรียนรู้เช่นนี้ที่มีความสุข ความพอใจ ต้องได้รับการบำบัดในทางตรงข้าม เช่น เมื่อหิวไม่ได้กินหรือกินเมื่อไม่หิวเด็กจะไม่เกิดความสุขพอใจ เด็กก็จะไม่มีรากฐานในการที่จะเรียนรู้ ที่จะรัก และพอใจมารดาของตนเมื่ออาการเรียนรู้ขั้นแรกเกิดขึ้นแล้ว จึงเป็นรากฐานของการเรียนรู้

ขั้นที่สองต่อไปนี้ กล่าวคือมารดาอย่าอ้อมมาควบคุมกับคำอบรมสั่งสอนของเด็ก ด้วยคำพูดหรือการกระทำต่างๆ ต่อมาเด็กจึงจะมีความสุข เลียนแบบมารดาทางคำพูด การกระทำ หรือทำตามที่มารดาสั่งสอน ความสุขความพอใจที่เกิดขึ้น มีลักษณะเป็นการให้รางวัล และชมเชยตนเองโดยบุคคล ไม่ต้องหวังผลจากภายนอก เด็กจะเลียนแบบผู้เลี้ยงดูตนทั้งทางที่ดี และไม่ดีขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้ที่ตนรักพอใจ เช่น ถ้าเด็กเห็นมารดาสูบบุหรี่ เสมอเมื่อเด็กสูบบุหรี่บ้าง ก็จะมีสุขความสุขความพอใจ เพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ตนรัก

ลักษณะที่แสดงถึงการมีวุฒิภาวะทางจิตของบุคคลนั่นเองโดยจะปรากฏขึ้นในเด็กปกติที่อายุ ประมาณ ๘ - ๑๐ ขวบ และจะพัฒนาต่อไปจนสมบูรณ์เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ฉะนั้นผู้ที่บรรลุมารยาททางจิตอย่างสมบูรณ์จึงเป็นผู้ที่สามารถควบคุมตนให้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ต่างๆ ได้ เช่น ในการตอบโต้เมื่อเด็กเกิดความคับข้องใจหรือเมื่อเกิดความกลัวในการมีความรัก และในการมีอารมณ์ขัน ผู้ที่ขาดวินัยในตนเองเพราะไม่ได้ผ่านการเรียนรู้ตามที่กล่าวมาแล้ว จะกลายเป็นบุคคลที่ขาดความยับยั้งชั่งใจในการกระทำและอาจกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอในรายที่รุนแรงอาจกลายเป็นผู้ทำผิดกฎเกณฑ์และกฎหมายของบ้านเมืองอยู่เสมอใน

รายที่รุนแรงอาจกลายเป็นอาชญากรรมหรือรังแกโอกาสที่จะแก้ไขการเกิดวินัยในตนเองนี้เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในบุคคลซึ่งจะพัฒนาเป็นลักษณะที่เด่นชัดและนำไปสู่พฤติกรรมของบุคคลต่อไป

๒.๕ การส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง

การเสริมสร้างความมีวินัยให้แก่คนในชาตินั้น จะต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องและไม่ควรปล่อยให้เป็นภาระหน้าที่ของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น แต่เป็นหน้าที่ของชนในชาติทุกฝ่ายจะต้องช่วยเหลือและร่วมมือกันโดยเริ่มต้นที่ตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นไปด้วยการฝึกฝนอบรมจนเกิดเป็นนิสัย และนำเอาระเบียบวินัยที่ได้ฝึกฝนไว้นั้นออกไปปฏิบัติจริงในชุมชนให้ประพฤติปฏิบัติตามไปด้วยเมื่อเป็นเช่นนี้ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการปลูกฝังอบรมนักเรียนให้มีความรู้ทักษะจนเกิดเป็นนิสัยและเจตคติที่ดีซึ่งครูต้องมีเทคนิคในการเลือกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมีการเตรียมการให้พร้อมอีกทั้งมีกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน (Verble ๑๙๘๕:๔๐ - ๔๒)

๒.๖ หลักการเสริมสร้างวินัยในตนเองให้แก่เด็กมีดังนี้

๑.สนับสนุนให้มีกิจกรรมส่งเสริมความมีวินัยในตนเอง เช่น สนับสนุนความเป็นผู้นำ และวิธีการของประชาธิปไตย เพื่อสร้างคุณค่าทางบวกให้แก่โรงเรียน โอกาสเปิดให้เด็กมีส่วนร่วมในการสร้างกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (walsh ๑๙๘๐ :๔๓) การให้แสดงบทบาทสมมติ การใช้กลุ่มเพื่อให้เกิดความคล้อยตาม และการให้เลียนแบบจากตัวแบบ(ดวงเดือน พันธมนาวิน ๒๕๒๔ : ๓๓ - ๓๗) ซึ่งการฝึกระเบียบวินัยสามารถสอดแทรกเข้าไปในกิจกรรมต่างๆ ได้

๒. การอบรมสั่งสอน ในการฝึกระเบียบวินัยเพื่อให้เด็กมีวินัยในตนเองนั้นควรใช้วิธีสอน ตักเตือน และแก้ไขซึ่งเป็นวิธีที่จำเป็นเพราะเด็กๆ ต้องได้รับการชี้แนะว่าจะต้องทำอะไร และต้องได้รับความช่วยเหลือโดยเตือนและย้ำสิ่งที่สอนไปแล้วรวมทั้งแก้ไขเมื่อทำไม่ถูกต้อง (โสภาพรรณ รัตนัย ๒๕๒๖ : ๘๘) ขั้นตอนการสอนควรทำดังนี้

๒.๑ เริ่มสอนกฎและระเบียบเฉพาะเรื่องที่สำคัญทีละน้อยๆ แล้วค่อยๆ สอนเพิ่มภายหลัง ส่วนวิธีสอนนั้นควรพูดในสิ่งที่เป็นรูปธรรมเด็กมองเห็นได้ชัดในขณะนั้น ไม่ควรพูดถึงอนาคตที่ไกลเกินไปไม่ควรพูดห้ามล่วงหน้าทั้งๆ ที่เด็กยังไม่ได้ทำ และไม่ใช้คำว่า “อย่า” อย่างฟุ่มเฟือยเกินไป เช่น ควรพูด “ช่วยเก็บของเล่นด้วยเมื่อเล่นเสร็จ”

๒.๒ ควรสอนเด็กเมื่อเด็กอารมณ์ดี ไม่โกรธ หรือไม่เหนื่อยเกินไป ในทำนองเดียวกัน ขณะสอนผู้สอนต้องอารมณ์ดีด้วย ถ้าสอนด้วยความโมโหจะไม่เป็นผลดีต่อตัวเด็ก

๒.๓ ควรชมเชย และให้กำลังใจเด็ก ซึ่งจะมีผลดีกว่าการอยู่เฉยๆ เมื่อเด็กทำดีหรือดูเมื่อเด็กไม่ทำ หรือทำผิดควรชมเชยเฉพาะสิ่งที่เด็กทำได้ ไม่ควรพูดชมเกิดความสามารถของเด็ก มิฉะนั้นเด็กจะรู้สึกว่าคุณใหญ่ไม่จริงใจ หากให้รางวัลเด็กไม่ควรให้พร่ำเพรื่อ มิฉะนั้นเด็กจะทำงานเพื่อรางวัล

๒.๔ ในระยะแรกควรเตือนให้เด็กปฏิบัติบ้างในกรณีที่เด็กอาจจะลืมปฏิบัติ ควรแก้ไขในทันทีหรือในเวลาใกล้ๆ กัน มิฉะนั้นเด็กจะลืมและต้องมีการอบรมสั่งสอนในทุกโอกาส (ชม ภูมิภาค ๒๕๒๕ : ๑๓๖ - ๑๓๗) ซึ่งต้องใช้เวลา และค่อยเป็นค่อยไป อย่างไรก็ตามการควบคุมตนเองของเด็กปฐมวัยให้ได้ตลอดไปนั้นเป็นเรื่องยาก แต่ก็เป็นไปได้ถ้ามีคนคอยให้กำลังใจการเรียนรู้อาจเป็นไปอย่างง่ายดายถ้าได้รับการเสริมแรงจากการเรียนรู้นั้นคือ มันใจว่าจะทำได้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน และได้รับความรักจากทุกคน (ทักษิณา สวานานนท์ ๒๕๑๙ : ๔๑- ๔๒)

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวินัยในตนเอง

งานวิจัยในประเทศ

ณัฐวดี อำนวยพรรัตน์ (๒๕๕๘: ๔๘๑) การพัฒนาวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่นสำหรับเด็กเตรียมอนุบาล ผลการวิจัยพบว่า พบว่า การทดลองการพัฒนาวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมการจัดเก็บของเล่นสำหรับเด็กเตรียมอนุบาลของการทดลองสัปดาห์ที่ ๒ มีคะแนนสูงขึ้นกว่าสัปดาห์ที่ ๑ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .๐๕

สิริวรรณ ยะไชยศรี (๒๕๕๖: บทคัดย่อ) ศึกษาแบบของสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน ๒ มิติที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้ด้านการมีวินัยสำหรับเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ที่เกิดจากสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน ๒ มิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ พฤติกรรมการมีวินัยที่เกิดจากสื่อการ์ตูนแอนิเมชัน ๒ มิติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ โดยสรุป สื่อการ์ตูนแอนิเมชัน ๒ มิติ ที่พัฒนาขึ้นเป็นอีกหนทางหนึ่งที่จะสื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนด้านการมีวินัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รัชณี หลงขาว (๒๕๕๔: บทคัดย่อ) เพื่อศึกษาการใช้นิทานที่ส่งผลต่อการรับรู้ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังการใช้นิทานมาน้อยเพียงใด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๒ ซึ่งกำลังศึกษา อยู่ในโรงเรียนภัทรียาอนุบาล อำเภอธัญบุรี จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทาน มีการรับรู้ความมีระเบียบวินัยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติมีการรับรู้ความมีระเบียบวินัยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ การใช้นิทานส่งผลต่อการรับรู้ความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยสูงกว่าการจัดประสบการณ์แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ฉันทนา ศรีภักดี. (๒๕๕๕: บทคัดย่อ) การศึกษาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยก่อนระหว่างและหลังการทดลอง มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยรวมและรายด้านเฉลี่ยสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.๐๕ และมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย แยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านการควบคุมตนเอง ด้านการยอมรับผู้อื่นและด้านการตรงต่อเวลา เพิ่มขึ้นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๕

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยซึ่งประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง การสุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษาการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการใช้สถิติที่ใช้ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ ๒ – ๓ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแฮ้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗ คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

๑. แผนการจัดประสบการณ์ความมีระเบียบวินัยในตนเองโดยใช้นิทานใช้นิทาน ๒ เรื่อง ได้แก่
 - ๑.๑ วินัยเด็กดี
 - ๑.๒ วินัยในตนเอง
๒. แบบสังเกตเพื่อวัดความมีวินัยในตนเอง เกี่ยวกับความรับผิดชอบ แบ่งได้ ๓ พฤติกรรมดังนี้
 - ๒.๑ ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม
 - ๒.๒ เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย
 - ๒.๓ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

๑. การสร้างแผนจัดประสบการณ์การเล่านิทาน ผู้วิจัยสร้างแผนจัดประสบการณ์การเล่านิทาน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑.๑ ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน เพื่อใช้ในการส่งเสริมพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

๑.๑.๑ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเล่านิทานของ พัฒนบุรี จันทราภิรมย์ (๒๕๕๙) สุวรรณ กิจติยา (๒๕๕๗) สุรีพร มุ่งงา, และศรีกัญญ์สสร รังสีบรรณ (๒๕๕๗) ศศิพรรณ สำแดงเดช (๒๕๕๓) พรรณทิพา มีสาวงษ์ (๒๕๕๓) ปราณี ปรียาวาที (๒๕๕๑) เพื่อเป็นแนวทางในการในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานคำกลอน

๑.๑.๒ ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการเล่านิทานของ ไพโรจน์ คะเซนทร (

๑.๑.๓ คัดเลือกนิทานคำกลอน โดยกำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยโดยใช้วินัยในด้านความรับผิดชอบ ได้แก่ ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง และดำเนินการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานคำกลอนจำนวน ๒ แผน ซึ่งประกอบด้วย จุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม (ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป)

๑.๑.๔ นำแผนการจัดประสบการณ์โดยใช้นิทานคำกลอนทั้ง ๒ แผน นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการจัดกิจกรรมนิทาน จำนวน ๑ ท่าน คือ อาจารย์สุภารัตน์ พงษ์พันธ์ อาจารย์ผู้สอนมหาวิทยาลัยสวนดุสิต นอกที่ตั้ง ลำปาง

๑.๒ ปรับปรุงผลการจัดกิจกรรมเล่านิทานตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๑.๓ นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานไปใช้กับเด็กนักเรียนชาย – หญิง ที่มีอายุ ๒ – ๓ ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗ คน

๒. แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

การสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๒.๑ ศึกษาทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง ด้านการสังเกตพฤติกรรม

๒.๒ ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมของ ต๋องจิตต จิตดี (๒๕๔๗) กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๔๖) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง ๒-๓ปี

๒.๓ สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของเด็กปฐมวัย จำนวน ๑๗ ชุด จำนวน ๓ ข้อ โดยสร้างเกณฑ์ในการให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้

ระดับ ๓ ปฏิบัติสม่ำเสมอ หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง

ระดับ ๒ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก

ระดับ ๑ ไม่ปฏิบัติ หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองหรือปฏิเสธที่จะทำ

และมีระดับพฤติกรรม ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๒.๓๔ – ๓.๐๐ หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๑.๖๗ – ๒.๓๓ หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๖๖ หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยอยู่ในระดับน้อย

และจัดทำคู่มือแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัย

แบบแผนการทดลองและวิธีการทดลอง

๑. แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research Design) ซึ่ง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One – Group Pretest –Posttest Design (สิริมา ภิญโญนนันตพงษ์ ๒๕๕๐: ๑๕)

ตาราง ๑ แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน(Pretest)	ทดลอง	สอบหลัง(Posttest)
E	T1	X	T2

เมื่อ

E

แทน กลุ่มทดลอง

T๑

แทน การสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยก่อนการทดลอง

X

แทน การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

T๒

แทน การสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยหลังการทดลอง

2. วิธีดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ ซึ่ง ๑ เรื่องจะใช้เวลา ๑ สัปดาห์จำนวน ๕ วัน วันละ ๑๐-๑๕ นาทีรวมเป็นเวลาทั้งหมด ๒ สัปดาห์ ๑๐ ครั้ง ในช่วง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ในช่วงเวลา ๙.๓๐ - ๙.๔๕ น. โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. ขอความร่วมมือหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการทำวิจัย

๒. นักเรียนชาย - หญิง อายุ ๒ - ๓ ปี จำนวน ๑๗ คน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการการจัดประสบการณ์ การเล่านิทานเพื่อส่งเสริมความวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

๓. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กในกลุ่มตัวอย่างและจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้

๔. ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยของเด็กปฐมวัยมาวัดก่อนการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

๕. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน ในกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ใช้เวลา ๒ สัปดาห์ สัปดาห์ละ ๑ เรื่อง จำนวน ๑๐ วัน วันละ ๑๐-๑๕ นาที ช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์ เวลา ๙.๓๐ - ๙.๔๕ ดังปรากฏในตาราง ๒

ตาราง ๒ กำหนดการทดลอง

สัปดาห์ที่	นิทาน	วันที่ทำการทดลอง เวลา ๙.๓๐ - ๙.๔๕
๑	วินัยเด็กดี	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์
๒	วินัยในตนเอง	จันทร์ อังคาร พุธ พฤหัสบดี ศุกร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองซึ่งมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

๑. การเก็บข้อมูลจากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยให้ผู้สังเกตจำนวน ๑ คน คือ ผู้วิจัยเอง

๒. เก็บข้อมูลพื้นฐานด้านความรับผิดชอบจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๗ คน โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองจากการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน เป็นเวลา ๑ สัปดาห์ ก่อนการทดลอง

๓. ทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง หลังจากการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน

๔. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เปรียบเทียบกับข้อมูลพื้นฐานด้านความรับผิดชอบเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย เป็นการเก็บข้อมูลหลังการทดลองและนำมาวิเคราะห์ทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการทดลอง

๑. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว ก่อนและหลังจัดประสบการณ์การเล่นทานโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๒. เปรียบเทียบพฤติกรรมด้านวินัยของของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว ที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้ทานโดยใช้สถิติ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t- distribution
P	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก
- การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่นทาน
- การเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่นทาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก ดังแสดงในตาราง ๓

ตาราง ๓ ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก

ข้อมูลพื้นฐาน(เพศ)	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๒	๗๐.๕
หญิง	๕	๒๙.๕

จากตาราง ๓ แสดงให้เห็นว่าเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแฮ้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแฮ้ว ตำบลบ่อแฮ้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ จำนวน ๑๗ คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ ๗๐.๕และเพศหญิงร้อยละ ๒๙.๕

๒. การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์
การเล่นิทาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง
ของเด็กปฐมวัย ด้านความรับผิดชอบ จำนวน ๓ ข้อ จากผู้วิจัยที่ประเมินก่อนและหลังได้รับจัดประสบการณ์การ
เล่นิทานมาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง ๔ โดยใช้เกณฑ์การแปล
ความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับ	แปลความหมายพฤติกรรม
๒.๓๔ – ๓.๐๐	ระดับมาก	คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง
๑.๖๗ – ๒.๓๓	ระดับปานกลาง	คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก
๐.๐๐ - ๑.๖๖	ระดับน้อย	คือเด็กไม่แสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองหรือปฏิเสธที่จะทำ

ตาราง ๔ ระดับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลัง
ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทาน

พฤติกรรมความมีวินัยด้านความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง			ก่อนการทดลอง		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
๑. ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม	๑.๗๑	๐.๔๖๙๗	ปานกลาง	๒.๕๙	๐.๔๙๒๒	มาก
๒. เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย	๑.๗๑	๐.๔๖๙๗	ปานกลาง	๒.๘๒	๐.๓๘๑๒	มาก
๓. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง	๑.๘๘	๐.๔๘๕๑	ปานกลาง	๒.๘๘	๐.๓๒๒๒	มาก
รวม	๑.๗๖	๐.๔๖๐๖	ปานกลาง	๒.๗๖	๐.๓๘๘๕	มาก

จากตาราง ๔ พบว่าความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบในปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำ
กิจกรรมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๑.๗๑ คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง คือเด็กแสดง
พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๕๙ คะแนน อยู่ในระดับ
มาก คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง

ความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบในเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อยของเด็กปฐมวัย
ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๑.๘๘ คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง
โดยเพื่อนหรือครูบอก หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๒ คะแนน อยู่ในระดับมาก คือ เด็กแสดงพฤติกรรม
ความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง

ความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบในปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการ
ทดลองมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๑.๗๑ คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดย
เพื่อนหรือครูบอก หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๘๘ คะแนน อยู่ในระดับมาก คือ เด็กแสดงพฤติกรรมความมี
วินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง

ความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบโดยรวมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๗๖
คะแนน อยู่ในระดับปานกลาง คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก หลังการทดลองมี
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๒.๗๖ คะแนน อยู่ในระดับมาก คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง

สรุป ความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยรวม ก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลาง คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก เรียงตามลำดับดังนี้ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเองตามลำดับ และหลังทดลองอยู่ในระดับมาก คือเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง เรียงตามลำดับเช่นเดียวกัน ก่อนการทดลองคือ ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย และปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง

๓. การศึกษาผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่นทาน

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากจากแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ด้านความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง และคะแนนรวมที่ประเมินก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นทาน มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความแตกต่างและทดสอบนัยสำคัญของความแตกต่างโดยใช้ Paired-Sample t- test ดังแสดงในตาราง ๕

ตาราง ๕ การเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่นทาน

พฤติกรรมความมีวินัยด้านความรับผิดชอบ	ก่อนการทดลอง		ก่อนการทดลอง		$\bar{D}$	$S_{\bar{D}}$	t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.				
๑. ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม	๑.๗๑	๐.๔๖	๒.๕๙	๐.๔๙	๐.๘๘	๐.๖๐	๖.๐๖**	๐.๐๐
๒. เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย	๑.๗๑	๐.๔๖	๒.๘๒	๐.๓๘	๑.๑๑	๐.๓๓	๑๓.๘๘**	๐.๐๐
๓. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง	๑.๘๘	๐.๔๘	๒.๘๒	๐.๓๒	๐.๙๔	๐.๔๓	๙.๐๕**	๐.๐๐
รวม	๑.๗๖	๐.๔๖	๒.๗๖	๐.๓๙	๐.๙๗	๐.๔๕	๙.๖๖**	๐.๐๐

จากตาราง ๕ พบว่าพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรมของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นทานมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ๐.๘๘ คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .๐๕ ($t_{(๑๖)} = ๖.๐๖, p = .๐๐$)

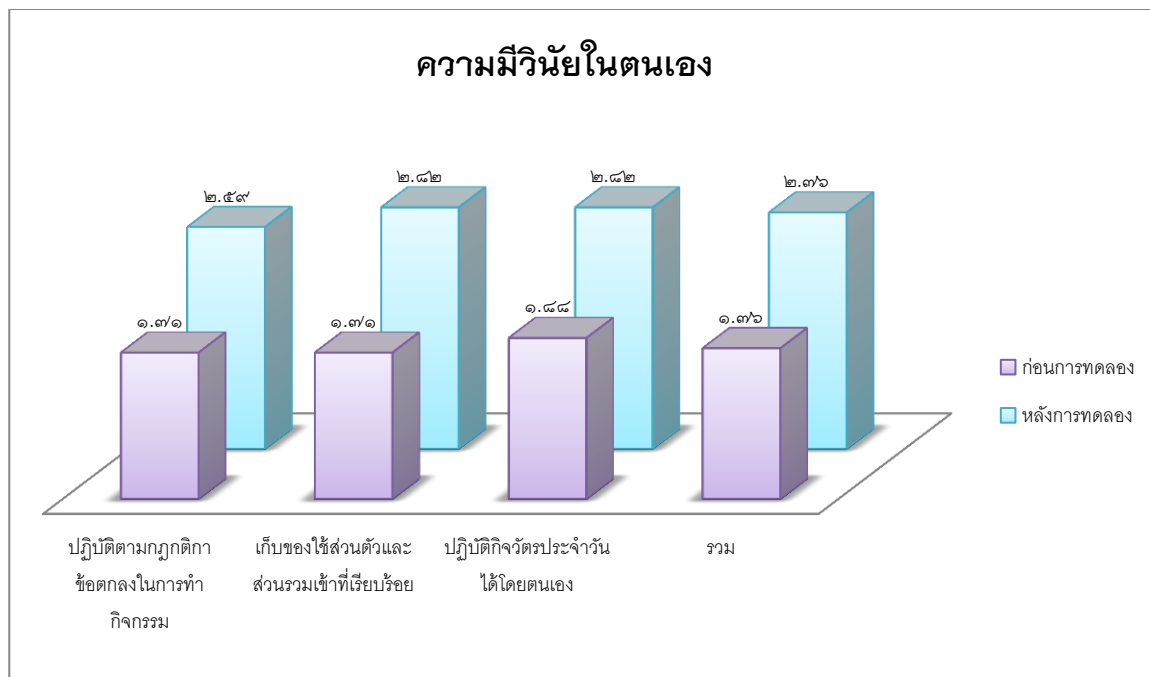
พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบในการเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อยของเด็กปฐมวัย หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นทานมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ๑.๑๑ คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .๐๕ ($t_{(๑๖)} = ๑๓.๘๘, p = .๐๐$)

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเองหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นทานมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ๑.๐๑ คะแนน ซึ่งสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .๐๕ ($t_{(๑๖)} = ๙.๐๕, p = .๐๐$)

สรุป หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นทาน เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

**การนำเสนอแผนภูมิแท่งเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยแบบประเมินพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้าน
ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ประเมินก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่น**

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็ก
ปฐมวัย ด้านความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่
เรียบร้อย ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง และคะแนนรวมที่ประเมินก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์
การเล่น มาหาค่าเฉลี่ยและนำเสนอเปรียบเทียบด้วยแผนภูมิแท่ง ดังภาพประกอบ ๒

ภาพประกอบ ๒ แผนภูมิคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่น

สรุป ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่น เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยความมีวินัยในตนเองคือ
ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติกิจวัตร
ประจำวันได้โดยตนเอง และโดยรวมเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความก้าวหน้าการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเล่นหัด ผลการวิจัยพบว่า

๑. ข้อมูลพื้นฐานของเด็ก

เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๐ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง

๒. การศึกษาพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

ก่อนการทดลองเด็กมีความมีวินัยในตนเองในการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรมเด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก แลหลังการทดลองเด็กมีความมีวินัยในตนเองในการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม เด็กแสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง เรียงตามลำดับ

๓. การศึกษาผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่นหัด สรุปได้ดังนี้

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยรวมก่อนและหลังการจัดประสบการณ์การเล่นหัดเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < .05$

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความก้าวหน้าการมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบ่อแก้ว สังกัดเทศบาลตำบลบ่อแก้ว ตำบลบ่อแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยการจัดประสบการณ์การเล่นหัด ผลการวิจัยพบดังนี้

๑. การพัฒนาพฤติกรรมความวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเล่นหัด โดยรวมประกอบด้วยปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แสดงว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหัดสูงขึ้น

๒. ผลการพัฒนาพฤติกรรมความวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเล่นหัด โดยรวมประกอบด้วยปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมความวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์การเล่นหัด อยู่ในระดับดี และสูงขึ้นตามนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ข้อสังเกตจากการวิจัย

๑. ในระยะก่อนพัฒนาพฤติกรรมความวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเล่นหัด เด็กส่วนใหญ่มีพฤติกรรมความวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง เด็กมีการปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม การเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย และการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง ในบางครั้ง บางครั้งครูต้องเป็นคนบอกหรือชี้แนะ แต่หลังได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นหัด เด็กแสดงพฤติกรรมความวินัยในตนเองเลียนแบบตัวละครในนิทาน เด็กมีการปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม การเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย และการปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเองจนเกิดเป็นความเคยชินโดยครูไม่ต้องเป็นคนบอกหรือคอยชี้แนะ

๒. วิธีการการจัดประสบการณ์การเล่น เป็นวิธีที่สะดวกในการพัฒนาพฤติกรรมเด็กปฐมวัย เพราะว่าเด็กในวัยนี้ รักความสนุกสนาน ชอบเล่น ชอบถาม อยากรู้ อยากเห็นมีจินตนาการ เลียนแบบตัวละครในนิทาน เป็นวิธีที่สามารถสอดแทรกการเล่นในรูปแบบต่างๆ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเด็กในด้านต่างๆได้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางให้ทราบถึงการพัฒนาพฤติกรรมพัฒนาพฤติกรรมความวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์การเล่น สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาพฤติกรรมในด้านอื่นๆ ของเด็กปฐมวัยได้

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้การจัดประสบการณ์การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
- แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแผนที่ ๑ เรื่อง วินัยเด็กดี
- แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานแผนที่ ๒ เรื่อง วินัยในตนเอง

คู่มือการใช้การจัดประสบการณ์การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

๑. แผนการจัดการจัดประสบการณ์การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ระดับอายุระหว่าง ๒-๓ ปีจัดทำขึ้นในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์

๒. การดำเนินการสอน ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง โดยเป็นผู้นำเข้าสู่แผนการจัดกิจกรรมที่ได้จัดเตรียมไว้

๓. แผนการจัดการจัดประสบการณ์การเล่านิทานเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ใช้ในการสอนมีจำนวน ๒ แผน มีรายละเอียดการใช้ ดังต่อไปนี้

แผนการจัดกิจกรรมที่ ๑ ใช้หนังสือนิทานเรื่อง วินัยเด็กดี

แผนการจัดกิจกรรมที่ ๒ ใช้หนังสือนิทานเรื่อง วินัยในตนเอง

๔. แนวจัดการจัดประสบการณ์การเล่านิทานแต่ละเรื่องทุกครั้งที่มีการดำเนินการตามขั้นตอนการเล่านิทานดังต่อไปนี้

๑. ขั้นนำ ครูนำเด็กเข้าสู่เรื่องราว เช่น การสนทนา การใช้คำถามและสร้างข้อตกลงร่วมกันระหว่างครูกับเด็กในการปฏิบัติตัวระหว่างฟังนิทาน

๒. ขั้นสอน ครูเล่านิทาน ในระหว่างการเล่ามีการสนทนาซักถามหรือให้เด็กมีส่วนร่วมในการเล่า เช่น ให้เด็กแสดงความคิดของเด็กเกี่ยวกับนิทานที่ได้ฟัง เพื่อให้เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมการรับรู้ตามจุดประสงค์ของการเล่านิทาน

๓. ขั้นสรุป เด็กและครูร่วมกันสนทนา สรุปเนื้อหาของนิทาน

กิจกรรมครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมสัปดาห์ละ ๕ วัน ได้แก่ วันจันทร์ - วันศุกร์วันละ ๑ ครั้ง ใช้เวลา วันละ ๑๐-๑๕ นาทีรวมเป็นเวลาทั้งหมด ๒ สัปดาห์ ๑๐ ครั้ง ในช่วง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ในช่วงเวลา ๙.๓๐ - ๙.๔๕ น. นิทานที่ใช้เกี่ยวข้องกับความมีวินัยของเด็กปฐมวัยมีทั้งหมด ๒ เรื่อง

แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์
เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานประกอบภาพ

แผนที่ ๑ เรื่อง วินัยเด็กดี

สัปดาห์ที่.....วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ๙.๓๐ -๙.๔๕ น. (๑๕ นาที)

๑. สาระสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ในเรื่องวินัยเด็กดี ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย เพื่อปลูกฝังให้เด็ก รับรู้การปฏิบัติตนตามวินัยในตนเอง

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๒.๑ เด็กสามารถตอบคำถามจากนิทานเรื่องวินัยเด็กดีได้
- ๒.๒ เด็กสามารถบอกการรักษาระเบียบวินัยในตนเอง
- ๒.๓ เด็กสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย

๓. สาระการเรียนรู้

ฟังนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวินัยเรื่องวินัยเด็กดี

๔. กระบวนการจัดประสบการณ์

๔.๑ ขั้นนำ

- ๑) เด็กและครูสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการฟังขณะนิทาน เช่น ไม่คุยหรือหยอกล้อกัน ไม่เล่นของเล่นอย่างอื่น ตั้งใจฟัง และปรบมือเมื่อครูเล่าจบ
- ๒) เด็กดูหนังสือนิทานเรื่องวินัยเด็กดีที่ครูชูขึ้น ครูอ่านชื่อนิทาน พร้อมกับใช้มือชี้ตัวอักษรไปด้วย

๔.๒ ขั้นสอน

- ๑) ครูชูหนังสือนิทานเรื่องวินัยเด็กดี ให้อยู่ในระดับสายตาของเด็กและ เล่านิทานให้เด็กฟังด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจน มีจังหวะสม่ำเสมอ
- ๒) เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทานเรื่องวินัยเด็กดี
- ๓) เด็กตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องจากนิทานเรื่องวินัยเด็กดี ดังนี้
 - วินัยมีนิสัยอย่างไร
 - เพื่อนของวินัยมีใครบ้าง
 - เด็กๆ ควรเอาอย่างวินัยในเรื่องใดบ้าง
 - ถ้าเด็กๆ เป็นวินัยเด็กๆ จะทำอย่างไร

๔.๓ ขั้นสรุป

เด็กและครูสนทนาสรุปเกี่ยวกับนิทานเรื่อง วินัยเด็กดี

๕. สื่อและแหล่งเรียนรู้

หนังสือนิทานเรื่อง วินัยเด็กดี

๖. การประเมินพัฒนาการ

๖.๑ วิธีการประเมิน / สิ่งที่ต้องการประเมิน

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

๖.๒ เครื่องมือประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

แผนการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์
เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย
โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน
แผนที่๑ เรื่อง วินัยในตนเอง

สัปดาห์ที่.....วันที่เดือน.....พ.ศ..... เวลา ๙.๓๐ -๙.๔๕ น. (๑๕ นาที)

๑. สาระสำคัญ

การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อเป็นสื่อประกอบการจัดกิจกรรมเสริม ประสบการณ์ในเรื่อง วินัยในตนเอง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย เพื่อปลูกฝังให้เด็ก รับรู้การปฏิบัติตนตามวินัยในตนเอง

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

- ๒.๑ เด็กสามารถตอบคำถามจากนิทานเรื่องวินัยในตนเองได้
- ๒.๒ เด็กสามารถบอกการรักษาระเบียบวินัยในตนเอง
- ๒.๓ เด็กสามารถบอกแนวทางในการปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย

๓. สาระการเรียนรู้

ฟังนิทานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวินัยเรื่องวินัยในตนเอง

๔. กระบวนการจัดประสบการณ์

๔.๑ ขั้นนำ

- ๑) เด็กและครูสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในการฟังขณะนิทาน เช่น ไม่คุยหรือหยอกล้อกัน ไม่เล่นของเล่นอย่างอื่น ตั้งใจฟัง และปรบมือเมื่อครูเล่าจบ
- ๒) เด็กดูหนังสือนิทานเรื่อง วินัยในตนเอง ที่ครูชูขึ้น ครูอ่านชื่อนิทาน พร้อมกับใช้มือชี้ตัวอักษรไปด้วย

๔.๒ ขั้นสอน

- ๑) ครูชูหนังสือนิทาน เรื่องวินัยในตนเอง ให้อยู่ในระดับสายตาของเด็กและ เล่านิทานให้เด็กฟังด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจน มีจังหวะสม่ำเสมอ
- ๒) เด็กและครูสนทนาเกี่ยวกับเนื้อหาในนิทาน เรื่อง วินัยในตนเอง
- ๓) เด็กตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องจากนิทาน เรื่อง วินัยในตนเอง ดังนี้
 - น้องพิมมีนิสัยอย่างไร
 - ตัวละครในนิทานมีใครบ้าง
 - เด็กๆ ควรเอาอย่างน้องพิมในเรื่องใดบ้าง
 - ถ้าเด็กๆ เป็นน้องพิมเด็กๆ จะทำอย่างไร

๔.๓ ขั้นสรุป

เด็กและครูสนทนาสรุปเกี่ยวกับนิทานเรื่อง วินัยในตนเอง

๕. สื่อและแหล่งเรียนรู้

หนังสือนิทานเรื่อง วินัยในตนเอง

๖. การประเมินพัฒนาการ

๖.๑ วิธีการประเมิน / สิ่งที่ต้องการประเมิน

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

๖.๒ เครื่องมือประเมิน

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง
- แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยในตนเอง

คำชี้แจง : แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

ด้านความรับผิดชอบ ๓ ข้อ

กล่าวคือ

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง หมายถึง การที่เด็กแสดงออกถึงความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมและอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสมในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น โดยเกิดจากการตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งที่ตนควรปฏิบัติเพื่ออยู่ร่วมกัน ด้านความรับผิดชอบ

๑. ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม

๒. เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย

๓. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย เป็นการบันทึกระดับคุณภาพของพฤติกรรม จัดเป็น ๓ ระดับคะแนน คือ ๓, ๒ และ ๑

เวลาที่ใช้ในการสังเกต สังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองในช่วงก่อนการทดลองการจัดประสบการณ์ การเล่านิทาน เป็นเวลา ๑ สัปดาห์ เพื่อเก็บข้อมูลก่อนการทดลอง และจากนั้นจัดประสบการณ์การเล่านิทานในช่วง กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นเวลา ๒ สัปดาห์ ละ ๑ เรื่อง จำนวน ๑๐ วัน วันละ ๑๐-๑๕ นาที เวลา ๙.๓๐ - ๙.๔๕ ทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง หลังจากการจัดประสบการณ์การเล่านิทาน

การบันทึกการสังเกตและการให้คะแนน

เมื่อพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองเกิดขึ้นตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองตรงกับข้อใดให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องนั้น โดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับ ๓ ปฏิบัติสม่ำเสมอ หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง

ช่องระดับ ๒ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก

ช่องระดับ ๑ ไม่ปฏิบัติ หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองหรือปฏิเสธที่จะทำ

คำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

ข้อ	พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	ระดับ ๓	ระดับ ๒	ระดับ ๑
๑	ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม	ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง	ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรมโดยเพื่อนหรือครูบอก	ไม่แสดงพฤติกรรมปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม
๒	เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย	เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อยได้ด้วยตนเอง	เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อยโดยเพื่อนหรือครูบอก	ไม่แสดงพฤติกรรมการเก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย
๓	ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง	ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง	ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยเพื่อนหรือครูบอก	ไม่แสดงพฤติกรรมปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง

แบบสังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง

ชื่อ – สกุลผู้ถูกสังเกต.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

☐ ก่อนการทดลอง ☐ หลังการทดลอง

คำชี้แจง: สังเกตพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างระดับคะแนนที่ได้กแสดงพฤติกรรม

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเอง	ระดับคะแนน		
	๓	๒	๑
ความรับผิดชอบ			
๑. ปฏิบัติตามกฎหมายกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม			
๒. เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย			
๓. ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง			

เกณฑ์การให้คะแนน

ระดับ ๓ ปฏิบัติสม่ำเสมอ	หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองได้ด้วยตนเอง
ระดับ ๒ ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	หมายถึง พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเพื่อนหรือครูบอก
ระดับ ๑ ไม่ปฏิบัติ	หมายถึง ไม่แสดงพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองหรือปฏิเสธที่จะทำ

ภาคผนวก ค

- รูปภาพการจัดกิจกรรม

รูปภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง วินัยเด็กดี

รูปภาพการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เรื่อง วินัยในตนเอง

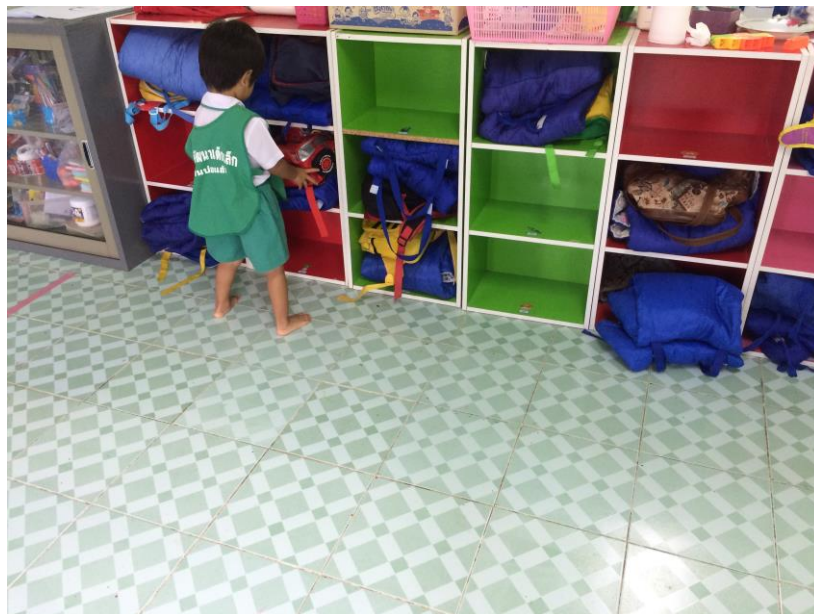

พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ

ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงในการทำกิจกรรม

เก็บของใช้ส่วนตัวและส่วนรวมเข้าที่เรียบร้อย

ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง

